

3. Kustovskiy S. M. Udoskonalennia samostiinoi navchalnoi diialnosti maibutnikh ekonomistiv : rezultaty eksperymentalnoi perevirky avtorskoi modeli / S. M. Kustovskiy // Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. Seriya : Pedahohika. – 2006. – № 6. – S. 48–53.

4. Osvitni tekhnolohii : navch.-metod. posib. / Za zah. red. O. M. Piekhoty. – K. : A.S.K., 2002. – 255 s.

5. Pedahohichni tekhnolohii v neperervnii profesiinii osviti : Monohrafiia / Za red. S. O. Sysioievoi. – K. : VIPOI, 2001. – 502 s.

6. Pometun O. I. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia / O. I. Pometun, L. V. Pyrozhenko. – K. : A.S.K., 2004. – 192 s.

7. Rodinko A. N. Problemny'e zadaniya v kontekste samostoyatel'noj raboty' inostranny'x studentov pri obuchenii ix russkomu yazy'ku / A. N. Rodynko // Suchasni tekhnolohii pidhotovky fakhivtsiv v umovakh podalshoho rozvytku vyshchoi osvity krainy : Materialy mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii. – Kharkiv : KHNADU, 2005. – S. 299-301.

8. Selevko G. K. Sovremenny'e obrazovatel'ny'e tekhnologii: Uchebnoe posobie / G. K. Selevko. – M. : Narodnoe obrazovanie, 1998. – 256 s.

9. Tarnopol'skij A. B. Metodika obucheniya anglijskomu yazyku dlya delovogo obshheniya: uchebnoe posobie / A. B. Tarnopol'skij, S. P. Kozhushko. – K. : Lenvit, 2004. – 192 s.

Аннотация

Ирина Глотова

Использование интерактивных методов в организации самостоятельной работы студентов по украинской литературе

В статье проанализировано использование интерактивных методов в организации самостоятельной работы студентов по украинской литературе. Рассмотрены основы организации обучения в интерактивном режиме. Выделены и проанализированы групповые интерактивные методы, которые, по мнению автора, являются наилучшим вариантом организации учебного процесса, при котором студент является субъектом познавательной деятельности. Установлено, что использование таких технологий не только способствует эффективному развитию студента, но и преподавателя, даёт возможность для профессионального роста, для изменений себя, для обучения вместе со студентами.

Ключевые слова: самостоятельная работа, интерактивные методы, украинская литература, студент.

Summary

Iryna Hlotova

Usage of Interactive Methods in Organization of Individual Work of Students in Ukrainian Literature

In article the use of interactive methods in the organization of students' individual work in Ukrainian literature has been analyzed. Basics of the organization of training are studied in the interactive mode. Group interactive methods, which according to the author, are the best option of the organization of educational process at which the student is the subject of cognitive activity, have been singled out and analyzed. It is established that the use of such technologies not only promotes effective development of the student, but also the teacher, gives the chance for professional growth, for changes of himself or herself, for training together with students.

Key words: individual work, interactive methods, Ukrainian literature, student.

Дата надходження статті: «30» вересня 2014 р.

УДК 371.134:81'243:347.782 (045)

ЛЮДМИЛА ГЛУШОК,

кандидат педагогічних наук
(м.Хмельницький)

Особливості навчання іноземної мови студентів факультету мистецтв за спеціальністю «Образотворче мистецтво» в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії

У статті висвітлюється проблема професійно орієнтованої іномовної підготовки студентів-бакалаврів факультету мистецтв за спеціальністю «Образотворче мистецтво», зокрема в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії. Автором з'ясовано ступінь дослідженості даної проблеми на сучасному етапі та визначається важливість комунікативного, особистісно та професійно орієнтованого спрямування підготовки майбутніх фахівців з метою їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі в галузі образотворчого мистецтва. Проаналізовано особливості курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням», а саме: професійно орієнтований зміст навчання, навчально-методичне забезпечення; описано процес формування граматичної та лексичної професійної компетенції, навичок професійного читання та письма за допомогою чітко визначеної тематики професійно орієнтованих текстів, підібраної термінологічної лексики та комплексу лексико-

граматичних вправ, словників. Зазначена також необхідність використання сучасних інтерактивних та інформаційних форм навчання, ігрових прийомів.

Ключові слова: професійно орієнтоване іншомовне навчання та спілкування, образотворче мистецтво, фахова термінологія, професійна комунікативна компетенція, «Англійська мова за професійним спрямуванням», професійно орієнтовані тексти, рольова гра, лексичні та граматичні вправи, глосарій, фахова діяльність англійською мовою.

Постановка проблеми в загальному вигляді... В умовах широких міжнародних контактів сьогодні можливість спілкуватися з громадськістю різних країн, розвивати професійно-ділові та особисті контакти із зарубіжними партнерами, колегами, читати різні видання іноземною мовою є дуже важливою і необхідною. Нові тенденції в розвитку сучасної науки та мистецтва потребують переосмислення підходу до викладання іноземної мови. Англійська мова стала основним засобом для ефективної комунікації у міжнародному науковому та професійному просторі. «Англійська мова для професійних цілей», або «Англійська мова за професійним спрямуванням» стають все більш затребуваними у підготовці спеціалістів. У цьому контексті всі методики викладання іноземних мов мають бути націлені на спеціалізацію навчання та максимальну адаптацію студентів до майбутнього професійного контакту з іншомовним середовищем.

Сучасна вища освіта висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, конкурентоздатність яких визначають не тільки глибокі професійні знання і вміння їхнього гнучкого застосування, але й готовність до вирішення професійних задач в умовах іншомовної комунікації, спроможність легко інтегруватися у світовий освітній простір. Щоб задовольнити вимоги ситуацій, які виникають у різноманітних сферах, навчити студентів здійснювати іншомовне мовленнєве спілкування в межах засвоєного навчального матеріалу у процесі навчання іноземній мові, необхідно використовувати завдання, спрямовані на практичне застосування мови. Професійно орієнтоване вивчення іноземної мови призвело до нового підходу у виборі змісту курсу. Він повинен безпосередньо стосуватися фахових інтересів студентів, давати їм можливість для професійного зростання. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва, дизайнерів реклами, дизайнерів середовища тощо на факультетах мистецтв у ВНЗ полягає у формуванні таких комунікативних вмінь, які б дозволили здійснювати професійні контакти іноземною мовою у професійній сфері діяльності. Сутність професійно орієнтованого вивчення іноземної мови зводиться до його інтеграції зі спеціальними дисциплінами з метою отримання додаткових фахових знань та формування професійно значущих якостей особистості [7, с.5].

Аналіз досліджень і публікацій... Проблему професійно орієнтованого навчання іноземної мови в Україні досліджували Г.С.Бакаєва, О.А.Борисенко, І.І.Зуєнок, В.О.Іваніщева [8], Л.І.Запоточна [3]; С.В.Козак [5], А.Чернушич [11], однак її актуальність зберігається і на сьогодні у зв'язку з тим, що рівень володіння іноземною мовою випускниками вищих немовних навчальних закладів не завжди відповідає сучасним вимогам. У науково-методичній літературі дослідження означеної проблеми представлені в працях Г.О.Неустроєвої [6] (роль професійного спрямування під час викладання іноземної мови в ВНЗ), Н.А. Сури [9] (методичне забезпечення та організація навчання курсу професійно орієнтованого спілкування іноземною (англійською) мовою у ВНЗ), Г.В.Барабанової [1] (методика навчання професійно орієнтованого читання в немовному ВНЗ). Проблему навчання іноземної мови студентів мистецьких ВНЗ досліджували С.В.Івашнюва, А.В.Кунакова [4], проте вона потребує посиленої уваги, оскільки має цілу низку особливостей.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягає в аналізі особливостей навчання іноземної мови на мистецьких спеціальностях ВНЗ, зокрема змісту, методів та прийомів навчання зі спеціальності «Образотворче мистецтво» в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії.

Виклад основного матеріалу... Згідно з сучасними методичними засадами основний акцент у викладанні іноземних мов має бути зроблений на особистісно орієнтований та комунікативний підходи з метою формування професійної комунікативної компетенції. Зазначені підходи спрямовані на більшу увагу до функцій мовних, лексичних і граматичних одиниць, що сприяє розвитку комунікативно спрямованого оволодіння студентами навчальним матеріалом, розвиток та вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письма та аудіювання. У центрі уваги комунікативного підходу перебуває діяльність самих студентів, залучених до творчої співпраці на занятті через пошукові, творчі, зорієнтовані на особистість студента завдання, на проектну діяльність.

До складу іншомовної комунікативної компетенції дослідниками, зокрема С.В. Козак, включено лінгвістичну, соціокультурну, стратегічну та професійну компетенції. При цьому професійна іншомовна компетенція утворює блок знань, умінь та навичок двох типів: тих, що обумовлюють розуміння конкретних професійних проблем та адекватність формулювання висновків, об'єктивізацію спеціальних термінів, виокремлення головної інформації, оцінку її значущості з

позиції професійної діяльності; таких, що забезпечують подолання психологічного бар'єра під час спілкування за допомогою засобів іноземної мови та активізацію комунікативного потенціалу особистості на основі усвідомлення нею власної потреби в такому спілкуванні; здатність налагоджувати контакт, розпочинати, підтримувати й закінчувати комунікацію, емоційно відгукуватися на наміри партнера; передбачати наслідки своїх та чужих дій, адекватно їх оцінювати з метою послаблення негативних впливів та досягнення власних комунікативних намірів тощо [5].

Курс «Англійська мова за професійним спрямуванням» призначений для студентів-бакалаврів 1-2 курсів факультету мистецтв ХГПА напряму підготовки – 0202 «Мистецтво» за спеціальністю – 6.020205 «Образотворче мистецтво*». Зміст курсу створює умови для досягнення студентами рівня володіння мовою B2 (незалежний користувач) для здобуття ступеня бакалавра, що відповідає рекомендаціям Комітету Ради Європи з питань освіти [4] й вимогам чинної Програма з англійської мови для професійного спілкування (English for Specific Purposes) [2]. Такий рівень забезпечує академічну і професійну мобільність студентів, дозволяє випускникам ВНЗ компетентно функціонувати у професійному й академічному контекстах та забезпечує їм базу для навчання упродовж усього життя. Курс надає можливість студентам сформувати фаховий мовний рівень, подолати культурні бар'єри, прогнозувати можливі комунікативні труднощі у професійному і побутовому оточенні, оволодіти професійно орієнтованими комунікативними вміннями для здійснення своєї фахової діяльності англійською мовою. Курс має практичне спрямування, тому що допомагає студентам набути професійної та функціональної комунікативної компетенції у користуванні англійською мовою, надає можливість розвивати професійну мовну компетенцію (лінгвістичну, соціолінгвістичну і прагматичну) і стратегії, які їм необхідні для ефективної участі у ситуаціях професійного іншомовного спілкування, спрямованого на розвиток навичок критичного мислення, вирішення проблем, презентації ідей тощо. Це здійснюється шляхом інтеграції мовленнєвих умінь та мовних знань у рамках тематичного й ситуативного контексту відповідно до академічної та професійної сфер студентів [8].

Щодо мовних і мовленнєвих знань та вмінь студенти після проходження курсу повинні насамперед володіти широким діапазоном словникового запасу (фахової термінології), що є необхідним в академічній та професійній сферах; розрізняти та використовувати мовні форми, властиві для офіційних та розмовних реєстрів. Студенти повинні навчитися розуміти тексти, пов'язані з навчанням та спеціальністю, з підручників, популярних та спеціалізованих журналів та Інтернет-ресурсів; розуміти головну ідею та знаходити необхідну інформацію в неадаптованій літературі за фахом; розуміти деталі в рекламних матеріалах; здійснювати ознайомче читання неадаптованих професійних текстів для отримання інформації; розуміти автентичну академічну та професійну кореспонденцію (листи, факси, електронні повідомлення тощо); здійснювати читання з метою поповнення термінологічного тезаурусу; писати анотації до текстів за фахом; писати реферати на основі автентичної літератури за фахом; укладати термінологічні словники за фахом на базі автентичної літератури; складати тексти презентацій, використовуючи матеріали за фахом; писати зрозумілі, деталізовані тексти різного спрямування, пов'язані з особистою та професійною сферами; готувати та продукувати ділову та професійну кореспонденцію [8].

Щодо навчально-методичного забезпечення базовим є підручник О.І.Юденка «Англійська мова для студентів та аспірантів вищих мистецьких навчальних закладів» (2008), також використовується підручник Є. Г.Чечель, Н. П.Чечель «Англійська мова для вищих навчальних мистецьких закладів» та навчально-методичні посібники, словники, укладені викладачами кафедри іноземних мов [12]. Концепція підручника ґрунтується на комунікативній методиці і сприяє розвитку мовної компетенції, посилюючи внутрішню мотивацію та інтерес студентів до вивчення англійської мови. Підручник складається з двох частин і базується на методичних засадах сучасного навчання іноземних мов та відповідає головним засадам практичної мети курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» – сформувати у студентів загальні та професійно орієнтовані комунікативні мовленнєві компетенції (лінгвістичну, соціолінгвістичну і прагматичну) для забезпечення їх ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі в галузі образотворчого мистецтва.

У першому розділі розпочинається ознайомлення студентів із терміносистемою образотворчого мистецтва, цікавими ідіомами та структурами професійного спрямування. Багато вправ приділяється введенню та закріпленню лексичного матеріалу (до прикладу: chiaroscuro, etching, Romanesque, crimson, in the foreground, a flower piece, a canvas, a sketch та ін.). Для формування у студентів умінь спілкуватися в межах професійно орієнтованої тематики, а також адекватно реагувати на запитання відповідно до професійно орієнтованої ситуації на заняттях з іноземної мови в ХГПА вивчаються такі змістові модулі: види та жанри мистецтва; опис та обговорення картин; в галереї мистецтв або на виставці образотворчого мистецтва; історія та основні періоди

мистецтва (світове мистецтво та живопис до X століття, середні віки, XX-XXI ст.); автобіографії відомих художників; відомі архітектори та архітектура; знамените російське та українське мистецтво.

На сьогодні велика увага приділяється проблемі підбору професійно орієнтованих текстів для навчання читання студентів факультетів мистецтв у ВНЗ. Як зазначає Г.В.Барабанова, – це основа змісту навчання іноземної мови за професійним спрямуванням, одне з основних джерел словникового запасу студентів, приклад вживання термінологічної лексики в контексті. Водночас правильно підібраний текст допоможе розвивати аналітичне мислення студентів, наукову здогадку, спонукати їх до активної, творчої діяльності, до подальшого обговорення та висловлювання власних думок. Отже, професійно орієнтовані тексти сприяють тому, що іноземна мова розглядається як засіб інтелектуального, соціального та професійного розвитку [1].

Друга частина підручника містить професійно орієнтовані тексти для автономного навчання та розвитку комунікативних навичок. Під час вивчення курсу опрацьовуються до прикладу такі теми та відповідні професійно орієнтовані тексти: «Відомі британські художники», «Моя улюблена картина», «Галереї Лондона», «Стародавнє грецьке та римське мистецтво», «Велич українського іконопису», «Видатні українські художники», «Національна академія живопису та архітектури України», «Моя майбутня професія». До кожного тексту додаються необхідні терміни та загальні лексичні одиниці, а також вправи, які максимально активізують студентів, сприяють творчому підходу до роботи, розвивають вміння і навички стратегій самостійного вивчення іноземної мови, розкривають потенціал студентів, надають їм можливість самоконтролю, мотивують до самостійного пошуку (дискусії, презентації, «мозкові штурми», проектна робота, креативне письмо, «круглий стіл», пошуки матеріалів в Інтернеті). Після читання тексту студенти виконують ряд репродуктивних вправ, спрямованих на закріплення термінів, та вправ на уточнення розуміння тексту. Для розвитку фахового монологічного та діалогічного мовлення студентам пропонуються вправи на основі прочитаного тексту: дати відповіді на поставлені питання, самим ставити питання англійською мовою до тексту, пошук в тексті окремих фактів; підтвердити чи заперечити твердження із прочитаного тексту; розширити тезу, скласти план для переказу, виписати ключові слова, відтворити текст рідною чи іноземною мовами, переказати зміст тексту з використанням ключових слів, фраз, речень; підготувати повідомлення за темою тексту з використанням додаткової літератури. Паралельно пропонується базовий граматичний матеріал та підібраний матеріал для формування навичок аудіювання. Основні та додаткові тексти сприяють подальшому поглибленню професійної компетенції студентів. Велике значення мають післятекстові вправи, які акцентують увагу студентів на терміносистемі їхнього фаху, а також навчають їх узагальнювати інформацію текстів та передавати її у формі анотації чи реферату (розвиток навичок письма) або презентувати її усно (розвиток навичок монологічного та діалогічного мовлення) [1]. Під час роботи з текстом студенти вчаться точно розуміти інформацію, що є в тексті, виокремлювати головну та додаткову, можуть виділяти з тексту та узагальнювати потрібну інформацію, співвідносити окремі смислові частини тексту, робити висновки, оцінювати зміст прочитаного, інтерпретувати прочитану інформацію. Майбутній фахівець повинен вміти знаходити, аналізувати, синтезувати та обробляти інформацію зі спеціальності з різних джерел іноземною мовою. Таким чином, визначена тематика професійно орієнтованих текстів, підбрана термінологічна лексика для засвоєння та комплекс лексико-граматичних вправ, пов'язаних зі змістом текстів, спрямовані на вдосконалення фахового рівня студентів. Особливо результативними, на нашу думку, є лексичні вправи, в яких студентам пропонується підібрати синоніми чи антоніми, поєднати слова англійською мовою з їхніми українськими еквівалентами і навпаки, утворити мистецькі терміни за допомогою терміноелементів, пояснити значення мистецьких термінів, вставити в речення пропущені слова, підібрати терміни до поданих визначень.

Для подолання граматичних труднощів під час роботи з професійно орієнтованими текстами та для формування у студентів відповідних навичок нами додатково розроблені граматичні вправи, що відповідають тематиці текстів, які пропонуємо виконувати як письмово, так і усно. Отже, як зазначає А.Чернушич, правильно підібраний професійно орієнтований текст та комплекс лексико-граматичних вправ, розроблений на основі тексту, відіграють значну роль при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням, сприяють різнобічному та цілісному формуванню особистості студента, підготовці його до майбутньої професійної діяльності [11]. Отже, матеріал, необхідний для вивчення курсу, відповідає таким вимогам: актуальність змісту, інформативність, конкретна тематика спілкування. Використовуються автентичні джерела електронної науково-популярної літератури та періодичних електронних видань (Journal of Fine and Studio Art, Fine art Magazine Online, International Journal of Art & Design Education, Art and Design Review тощо), ресурси платформи дистанційного вивчення мови EDMODO для перевірки індивідуальної та самостійної

роботи студентів, навчальні автентичні відео- та аудіоподкасти англійською мовою із мережі Інтернет.

Нами разом зі студентами було укладено англо-український та українсько-англійський глосарій найбільш вживаних мистецьких термінів. Студенти також самостійно укладають тематичні тезауруси до визначених на самостійну роботу тем (до прикладу: «Образотворче мистецтво в загальноосвітній школі (або школі мистецтв)», «Сучасне образотворче мистецтво», «Скульптура та архітектура» тощо).

Одним із ефективних видів діяльності, спрямованої на вироблення умінь, є інтерактивні види роботи. Матеріал, що активно опрацьовується протягом заняття з використанням інтерактивних форм, якісно засвоюється студентами. Цілком справедливо стверджує В.В. Тітова, що найкращим методом навчання іноземній мові, в основі якого лежать завдання з «реального життя» і який концентрує у собі сучасні комунікативні методи навчання, є метод проєктів, який створює оптимальні умови для формування умінь професійно орієнтованого спілкування та ефективної іншомовної комунікативно-пізнавальної діяльності студентів під час виконання ними професійно орієнтованих проєктів [10, с.38–41]. Студенти готують та представляють індивідуальні та групові проєкти, супроводжуючи їх РРt-презентаціями, проводять віртуальні екскурсії галереями та визначними місцями світу, створюють віртуальні тематичні галереї та представляють виставки творів мистецтва англійською мовою. Також студентам пропонуються завдання на складання та розв'язання кросвордів, тестів до опрацьованої лексичної чи граматичної теми, окремих текстів або розділів; написання творчих робіт-міркувань та есе на професійну тематику («Образотворче та сучасне мистецтво: за і проти», «Бесіда після відвідування мистецької галереї»), написання запрошень, листів (по e-mail), заповнення онлайн форм та бланків.

Одним з найефективніших засобів навчання є мовна гра, до якої залучаються усі студенти групи. На заняттях використовуємо велику кількість дидактичних мовних та рольових ігор. В процесі рольової гри чи драматизації студенти краще засвоюють лексичний матеріал, а також краще його запам'ятовують, що дає змогу його подальшого використання на наступних заняттях. Рольова професійна гра, як зазначає Л.І.Запоточна, – це діяльність, яка надає студенту можливість практичного застосування мовних засобів, аспектів рольової поведінки у певних професійних ситуаціях [3]. Спочатку на етапі підготовки до рольової гри студенти засвоюють граматичні структури та лексику з теми (заповнюють пропуски; вибирають правильні відповіді); на наступному етапі рольової гри студенти складають діалоги парами чи групами за зразком на основі засвоєного лексичного матеріалу та тренують розмовні фрази («I see...», «You know...»); далі може використовуватися техніка заміни невідомих слів та термінів синонімами, для чого доцільно застосовувати вправи на пояснення слів іноземною мовою, наприклад: «Pointillism – the technique of painting with dots of color to create an image». На етапі проведення рольової гри, набуття нових знань та їхнього відпрацювання до рівня навичок, студенти мають можливість у процесі спілкування з оточуючими поцікавитись думкою інших, погодитись, посперечатись, відстоювати свою позицію [3]. Учасники рольових ігор можуть виконувати різноманітні соціальні ролі (екскурсовод, турист, власник виставкової зали та інші), а також ролі вигаданих персонажів. При цьому їхнім завданням є вирішення запропонованих нами проблемних ситуацій. Наприклад: «Ви плануєте виставку дитячих малюнків», «Вам потрібно вибрати заклад за кордоном для здобуття ступеня бакалавра/магістра мистецтв за спеціалізацією», «Чи згодні ви як майбутній фахівець з основними висновками статті? Обґрунтуйте свою точку зору», «Ви гід-екскурсовод. Проведіть оглядову екскурсію Лондонською портретною галереєю (National Portrait Gallery), галереєю Тейта в Лондоні (Tate Gallery), Третяковською галереєю, Національним художнім музеєм України, Центром сучасного мистецтва PinchukArtCentre» тощо.

Висновки... Отже, професійна іншомовна компетенція є складовою іншомовної комунікативної компетенції, поряд з лінгвістичною, соціокультурною та стратегічною. Формування професійної іншомовної комунікативної компетентності студентів мистецьких ВНЗ забезпечується насамперед через зміст навчання, його тематичну організацію, професійну комунікативну спрямованість. Цьому сприяють вдало підібрані професійно орієнтовані тексти, укладання тематичних глосаріїв, конструювання діалогів, створення групових проєктів та презентацій, проведення віртуальних рольових екскурсій, обговорення й «круглі столи» та інші інтерактивні технології. Подальших досліджень вимагають особливості формування навичок професійного аудіювання, застосування сучасних інформаційних технологій у навчанні.

Список використаних джерел і літератури:

1. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ / Г. В. Барабанова // Монографія. – К. : Фірма «Інкос», 2005. – 101 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. українського видання С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003 – 273 с.

3. Запоточна Л. І. Рольова гра як елемент формування інтелектуальних умінь студентів медичних закладів у вивченні іноземної мови / Л. І. Запоточна // Актуальні питання викладання іноземних мов у ВНЗ та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (16-17 квітня 2009р.). – Х. : Вид-во НФаУ, 2009 – 100 с. (серія «Наука»). – С. 59–62.

4. Івашнюва С. В. Особливості навчання іноземної мови студентів мистецьких ВНЗ [Електронний ресурс] / С. В. Івашнюва, А. В. Кунакова. – Режим доступу: <http://intkonf.org/ivashnova-sv-kunakova-av-osoblivosti-navchannya-inozemnoyi-movi/>.

5. Козак С. В. Формування іномовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців морського флоту. Автореф. дис.... канд. пед. наук : 13.00.04 / Світлана Василівна Козак / Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – О., 2001. – 20 с.

6. Неустроева Г. О. Роль професійного спрямування під час викладання іноземної мови в ВНЗ. [Електронний ресурс] / Г. О. Неустроева // Матеріали науково-практичної конференції «Наука і технології: шаг в будущее – 2010» – Режим доступу: http://www.rusnauka.com /6_NITSB_2010%20 / Pedagogica/52140.doc.htm.

7. Образцов П. И. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов / П. И. Образцов, О. Ю. Иванова. – Орел: ОГУ, 2005. – 114 с.

8. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок, В. О. Іваніщева, Л. Й. Клименко, Т. І. Козимирська, С. І. Кострицька, Т. І. Скрипник, Н. Ю. Тодорова, А. О. Ходцева. – К: Ленвіт, 2005. – 119 с. (Рекомендовано листом Міністерства освіти і науки України №14/18.2-481 від 02.03.2005 р.).

9. Сура Н. А. Методичне забезпечення та організація навчання курсу професійно орієнтованого спілкування іноземною (англійською) мовою у ВНЗ // Вісник Луганського держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – 2003. – № 7 (63). – С. 205 – 207.

10. Тітова В. В. Комплексне навчання іншомовленнєвої діяльності на базі проектно-методики та модульно-рейтингової системи у вищому технічному навчальному закладі / В. В. Тітова // Іноземні мови. – 2000. – № 1. – С. 38-41.

11. Чернушич А. Використання професійно орієнтованих завдань з метою формування спеціальних вмінь професійно орієнтованого читання студентів-менеджерів при підготовці їх до виконання професійно орієнтованих проектів. [Електронний ресурс] / Аріадна Чернушич. – Режим доступу: <http://intkonf.org/chernushich-a-vikoristannya-profesiyno-orientovanih-zavdan>.

12. Юденко О. І. Англійська мова для студентів та аспірантів вищих мистецьких навчальних закладів. [Електронний ресурс] / О. І. Юденко. – К. : 2008. – Режим доступу: <http://art-books.livejournal.com/105604.html>.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Barabanova, G.V. (2005), «The methodology of professionally oriented reading teaching at non-linguistic institute of higher education», Monograph, Firma «Inkos», Kyiv, Ukraine.

2. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment / [edited and translated into Ukrainian by Nikolaev, S.Yu.], Lenvit, Kyiv, 2003, Ukraine.

3. Zapototsna, L.I. (2009), «Role games as the main element of medical students' intellectual skills formation in the process of English language learning», Aktualni pyannia vykladannia inozemnykh mov u VNZ ta samostiyna robota studentiv v umovakh kredytno-modulnoi systemy navchannia. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Topical issues of English language teaching at institutions of higher learning and student self-study in conditions of credit and module study system. Conference proceedings of the International conference], Kharkiv, NFAU Publishing House, April 16-17, 2009, pp. 59-62.

4. Ivashnova, S.V., Kunakova, A.V. (2012), «Peculiarities of English teaching of art students at higher learning institutions», available at: <http://intkonf.org/ivashnova-sv-kunakova-av-osoblivosti-navchannya-inozemnoyi-movi/> (access April 30, 2014).

5. Kozak S.V. (2001), «Future navy professionals' foreign language communicative competence formation», Thesis abstract for Cand. Sc. (Theory and Met), 13.00.04, K.D.Ushynskiy Pivdennoукраїнський Державний Педагогічний Університет, Odesa, Ukraine.

6. Neustroieva, H.O. (2010) Rol profesiinoho spriamuvannia pid chas vykladannia inozemnoi movy v VNZ, Materyaly nauchno-praktycheskoi konferentsyy «Nauka y tekhnolohyy: shah v budushchee – 201», available at: http://www.rusnauka.com /6_NITSB_2010%20 / Pedagogica/ 52140.doc.htm (access May 8, 2014).

7. Obraztsov P.I. Professyonalno-oryentyrovannoe obuchenie inostrannomu yazyku na neiazykovykh fakultetakh vuzov. Orel. OHU, 2005, 114 p.

8. Prohrama z anhliiskoi movy dlia profesiinoho spilkuvannia / Kolektyv avtoriv: H.Ye. Bakaieva, O.A. Borysenko, I.I. Zuienok, V.O. Ivanishcheva, L.Y. Klymenko, T.I. Kozymyrska, S.I. Kostrytska, T.I. Skrypnyk, N.Yu. Todorova, A.O. Khodtseva «English for Specific Purposes», Kyiv, Lenvit, 2005, 119 p.

9. Sura N.A. Metodychne zabezpechennia ta orhanizatsiia navchannia kursu profesiino oriientovanoho spilkuvannia inozemnoiu (anhliiskoiu) movoiu u VNZ//Visnyk Luhanskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu im. T.H. Shevchenka, 2003, № 7 (63). pp. 205–207.

10. Titova V.V. Kompleksne navchannia inshomovlennievoi diialnosti na bazi proektnoi metodyky ta modulno-reitynhovoї systemy u vyshchomu tekhnichnomu navchalnomu zakladi. Inozemni movy, 2000, № 1, pp.38-41.

11. Chernushych A. Vykorystannia profesiino oriientovanykh zavdan z metoiu formuvannia spetsialnykh vmin profesiino oriientovanoho chytannia studentiv-menedzheriv pry pidhotovtsi yikh do vykonannia profesiino oriientovanykh proektiv. available at: <http://intkonf.org/chernushich-a-vikoristannya-profesiyno-orientovanih-zavdan> (access May 10, 2014).

12. Yudenko O.I. Anhliiska mova dlia studentiv ta aspirantiv vyshchyykh mystetskykh navchalnykh zakladiv. available at: <http://art-books.livejournal.com/105604.html> (access September 10, 2012).

Аннотація

Людмила Глушок

Особенности обучения иностранному языку студентов факультета искусств по специальности «Изобразительное искусство» в Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии

В статье рассматривается проблема профессионально-ориентированной иноязычной подготовки студентов-бакалавров факультетов искусств по специальности «Изобразительное искусство», в частности в Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии. Автор выясняет степень исследования выдвинутой проблемы на современном этапе и определяет важность коммуникативной, личностно- и профессионально ориентированной направленности подготовки будущих специалистов с целью их эффективного общения в академической и профессиональной среде в области изобразительного искусства. Проанализировано особенности курса «Английский язык для профессиональных целей», в частности профессионально-ориентированное содержание обучения, учебно-методическое обеспечение; описан процесс формирования грамматической и лексической профессиональной компетенции, навыков профессионального чтения и письма с помощью четко определенной тематики профессионально ориентированных текстов, подобранной терминологической лексики и комплекса лексико-грамматических упражнений, словарей. Указана также необходимость использования современных интерактивных и информационных форм обучения, игровых приёмов.

Ключевые слова: профессионально ориентированное обучение и общение, изобразительное искусство, профессиональная коммуникативная компетенция, «Английский язык для профессиональных целей», терминология по специальности, профессионально ориентированные тексты, ролевая игра, лексические и грамматические упражнения, глоссарий, профессиональная деятельность на английском языке.

Summary

Liudmyla Hlushok

English Teaching Peculiarities of Faculty of Arts Students on «Fine Art» Specialty at Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

The article deals with the problem of professionally oriented foreign language training of Bachelor degree students on «Fine Art» specialty of the Faculty of Art at Khmelnytskyi Humanitarian Pedagogical Academy in particular. The author determines the degree of the given problem research at present stage, the importance of communicative, personal and professionally oriented prospective professionals training with the purpose of their effective communication in academic and work-related environments in fine arts domain has been outlined. The peculiarities of the course «English for Professional Purposes», particularly the professionally oriented course content, teaching and methodological aids have been analyzed in the article. The process of formation of grammatical and lexical competence, professional reading and writing skills with the help of precisely defined subject matter of professionally oriented texts, determined terminological lexis and complex of lexical and grammatical exercises, dictionaries has been described in details. The necessity of the use of interactive and IT educational technologies, gaming technique are identified too.

Key words: professionally oriented foreign language training and communication, fine arts, professional communicative competence, «English for Professional Purposes», professionally oriented texts, role game, lexical and grammatical exercises, glossary, professional activity in English.

Дата надходження статті: «4» серпня 2014 р.

УДК 371.59-057.875

ЛЮДМИЛА ГУЦОЛ,

викладач

(м.Хмельницький)

Значення студентського самоврядування у процесі самореалізації особистості

Стаття присвячена висвітленню проблем самореалізації студентської молоді у ВНЗ. Проаналізовано наукові дослідження, визначено мету, функції, принципи, напрями студентського самоврядування. Висвітлено загальні аспекти та значення студентського самоврядування у процесі самореалізації особистості, розкрито потенціал студентського самоврядування у формуванні соціально зрілої особи, розвитку управлінських, організаторських, комунікативних здібностей, соціальної активності, громадської відповідальності та свідомості, гармонійного розвитку студентської молоді.

Ключові слова: студентське самоврядування, особистість, самореалізація.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Розбудова громадянського суспільства в Україні і встановлення демократичних відносин між державою та особистістю, потреба активної участі громадян у вирішенні проблем на державному і на особистісному рівні обумовлюють актуальність проблеми самореалізації студентів у ВНЗ. Оскільки студентське самоврядування є одним із